

A GYŐZTES EURÓPA GONDJAI : VÁLSÁGOS ÉVTIZEDEK

A GAZDASÁG TALPRAÁLLÍTÁSA

- A győztes európai hatalmak: eladósodtak Amerikával szemben
- A világ pénzügyi központja: New York
- Új gazdasági hatalom: USA
- a gyarmatok gazdasági súlya megnőtt
- Európában: gazdasági válság
- Európa gazdasági problémái: Háborús veszteségek: kábé 20 millió áldozat
- Hatalmas anyagi károk: gyárak, stb pusztulása, mezőgazdaság elhanyagolása
- A háború előtti világgazdasági rendszer megszűnése: a nemzetközi kereskedelem összeomlott, a külföldi piacok elvesztéka hadviselők számára
- problémákat okoz az átállás a hadigazdálkodásról a normális gazdasági életre ⇒ munkanélküliség, infláció, piac beszűkülése
- Megoldás: jóvátétel
- De: a német gazdaság nem képes a teljesítésre ⇒ **1923. RUHR-VIDÉK** megszállása
- nem válik be: németek passzív ellenállás 3 a franciák gazdaságilag összeomlanak a megszállás költségei miatt
- USA: az európai gazdasági válság miatt veszélybe kerül a kölcsönök visszafizetése
- **KÖV.: 1924.** Jóvátételi konferencia összehívása – **DAWES-TERV:**
- A német jóvátétel fizetési tervének kidolgozása
- A német gazdaság helyreállításának támogatása: kölcsönök és tőkebefektetések
- ⇒ a németek képesek megfizetni az angoloknak és a franciáknak a jóvátétel fizetésére ⇒ az angolok és a franciák képesek törleszteni az amerikaiaknak
- **GAZDASÁGI KONSZOLIDÁCIÓ** ⇒ az európai gazdaság talpra állt a 20-as évek közepére
- de: Amerikától függött + a fejlődés lelassult
- A világgazdaságban aránytalanságok jelentkezése: a nyersanyagok és élelmiszer túltermelése
- Az ipari termékek ára nagyobb mértékben növekedett, mint a mezőgazdasági termékeké –az agrárrolló kinyílása
- Köv.: védővámok a külföldi behozatal ellen (a hagyományos ipari országok lemaradtak a fejlettebb technológiát alkalmazó USA, Japán, stb-vel szemben)
- az állam szerepe megváltozott: a gazdaság konszolidációjában nagy szerepe volt – köv.: a liberális gazdasági felfogás is megváltozott

POLITIKAI TENDENCIÁK

- három út a háború utáni problémák rendezésére:
- A fennálló rend Európában: **polgári demokratikus**
- De: **szélsőjobbaldali és szélsőbaloldali** pártok megjelenése
- Új politikai eszközök: **terror** (puccsok), szociális és nemzeti **demagógia, diktatúra**
- Céljaikat csak erőszakos úton érhetik el, az ellenfeleik megsemmisítésével
- Szélsőjobb: nemzetek és fajok harca: erősek és gyengék között
- Szélsőbal: osztályharc – végcél: proletárdiktatúra – egy magasabb renű demokrácia
- Tömegpártok kialakulása – a **vezér** megjelenése
- Fegyveres osztagokkal rendelkeztek
- Népszerűségük és térnyerésük oka: gazdasági nehézségek jelntkezése, az életkörülmények romlása

- Szovjet-Oroszország: támogatta a kommunista szervezkedést az egész világon
- 1919. III. Internacionálé: KOMINTERN - Moszkva
- Olaszország: a fasiszták hatalomra jutása
- 20-as évek: stabilizálódó gazdaság ⇒ Európa néhány országában vissza tudták szorítani a szélsőséges mozgalmakat

MEGBÉKÉLÉS NÉMETORSZÁGGAL

- 1918. nov. 3. kielii matrózfelkelés – II. Vilmos elmenekül
- nov. mérsékelt Ebert- kormány: szociáldemokrata
- 1919. jan. Weimar: Alkotmányozó NGY. összeül – ezért: **WEIMARI KÖZTÁRSASÁG**
- 1919. jan. 5. Berlin – kommunista felkelés - proletárdiktatúra kikiáltása (Spartakus Szövetség ⇒ Németország Kommunista Pártja) - leverik a felkelést
- jan. 15. megölik a vezetőket (Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg)
- 1919 tavasza: a Bajor Tanácsköztársaság + más kommunista felkelések fegyveres leverése
- Ekkor: a jobboldali terrorcselekmények is elszaporodnak
- Jobboldali felkelések: **1920. Kapp-puccs, 1923. sörpuccs** (Hitler is részt vesz benne) - a kormányzat ezek ellen is sikeresen lép fel
- júl. 31. A weimari köztársaság alkotmánya: a kancellár = **a kormányfő** a Reichstagnak (birodalmi gyűlés) felelős
- **Reichstag** tagjai: általános, közvetlen és titkos választásokon választják meg.
- **Államfő:** köztársasági elnök (az első: Ebert) – a hadsereg főparancsnoka, ő nevezte ki a kancellárt + írta ki a választásokat
- **Kormányzat:** szociáldemokrata vezetés (a polgári pártokkal szövetségben)
- A kormányzat célja:
- A jóvátétel teljesítése – de: a győztesek nem reális és teljesíthető jóvátételi kötelezettséget szabtak meg
- Köv.: **1922. RAPALLÓ:** megegyezés Szovjet-Oroszországgal: a két állam elengedi egymással szembeni háborús adósságait; a kereskedelmi kapcsolatok normalizálása
- A két állam felvette egymással a diplomáciai kapcsolatot.
- OK: mindkét ország ki akart törni az elszigeteltségből: nagy politikai eredmény
- 1923. Ruhr-vidék megszállása
- **1924. DAWES-TERV** ⇒ változás a német-francia viszonyban
- a franciáknak szintén érdekükben állt a megegyezés: saját gazdasági helyzetük és szélsőséges pártjaik miatt (emiatt a franciáknál kormányválságok voltak)
- KÖV.: **1925. LOCARNOI SZERZŐDÉS** – Briand és Stresemann külügyminiszterek
- A német teljesítési politika az alapja
- Garantálta NO nyugati határait (francia-német, belga-német határ)
- A franciák beleegyeztek a Ruhr-vidék kiürítésébe
- ⇒ **1926.** NO felvételt nyert a **Népszövetségbe** + megszüntették az ország katonai ellenőrzését
- **1928. KELLOGG-BRIAND-PAKTUM:** a háború elítélése, a konfliktusok békés úton való rendezése – több állam is csatlakozott (59)
- **1929.** Jóvátételi konferencia: **YOUNG-TERV:** hatalmas jóvátétel előírása NO számára (1988-ig kellett volna fizetni) –de: ennek fejében megszüntették NO. pénzügyi ellenőrzését

ÍRORSZÁG MEGSZÜLETÉSE

- 1916. Ír fegyveres felkelés kirobbanása – vérbe fojtották
- a világháború végén: Ír Köztársaság - IRA: Ír Köztársasági Hadsereg
- 1922. Anglia elismerte Írországot
- de: Észak-Írország különvált – köv.: folytonos konfliktushelyzet, mert a katolikus írek nem nyugodtak bele a protestáns Észak-Írország elszakadásába